

T.C.
BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI

SÜRELİDİR

Sayı : B.02.0.002-610- 0438

13/2/2012

Konu : 7/2655 sayılı
yazılı soru önergesi

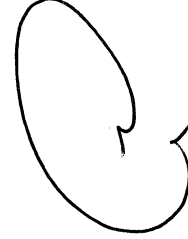
7 - 2655

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 17/1/2012 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.00-42301 sayılı yazıları.

İlgi yazı eki İzmir Milletvekili Oğuz Oyan tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 7/2655 sayılı yazılı soru önergesinin cevabına ilişkin olarak, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun yazısı ekte sunulmaktadır.

Bilgilerine arz ederim.

Ali BABACAN
Başbakan Yardımcısı

Ek : BDDK'nın 31/1/2012 tarih ve
2339 sayılı yazısı ve eki (5 sayfa)

SÜREKLİ

BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME KURUMU
(Kurul İşleri ve Kararlar Müdürlüğü)

Sayı : B.02.1.BDK.0.30.01.00-610/ 2339
Konu : Soru önergesi

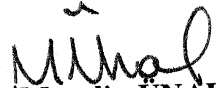
31 Ocak 2012

BAŞBAKAN YARDIMCILIĞINA
(Sayın Ali BABACAN)

İlgi: 20.01.2012 tarih ve B.02.0.002-610-0226 sayılı evrak akış ve talimat formu.

İlgide kayıtlı evrak akış ve talimat formu ekinde gönderilen İzmir Milletvekili Prof. Dr. Oğuz OYAN'ın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunduğu 2655 sayılı soru önergesinde yer alan hususlara ilişkin cevabımız ekte sunulmaktadır.

Bilgilerini arz ederim.

Mutalip ÜNAL
Başkan V.
İkinci Başkan

EK: 1 (4 sayfa)

T.C. BAŞBAKAN YARDIMCILIĞI (ALİ BABACAN)	
TARİH:	01.02.2012
SAYI :	0438

İzmir Milletvekili Prof. Dr. Oğuz OYAN'ın 2655 Sayılı Soru Önergesi:

Soru 1) Türkiye'de 2011 sonu itibarıyla kullanılan kayıtlı POS cihazı sayısı ve bunların bankalara göre dağılımı nedir?

Cevap 1) Bankalararası Kart Merkezi (BKM) bünyesinde tutulan verilere göre 2011 yılı sonu itibarıyla kullanılan toplam POS cihazı sayısı 1.976.843'tür. Söz konusu cihazların bankalara göre dağılımı ve 'Ortak POS Sayısı' bilgisi aşağıdaki tabloda sunulmaktadır. Tabloda yer verilen 'Ortak POS Sayısı' bilgisi, ilgili bankanın kendi mülkiyetinde olup, başka bankalara ilişkin POS uygulamalarını üstünde barındıran, bu bankalara da POS terminali olarak hizmet veren, dolayısıyla birden fazla bankanın POS'u olarak kullanılan ortak POS cihazı sayılarını ifade etmektedir.

POS Cihazı Sayıları

Banka Adı	POS Sayısı	Ortak POS Sayısı
T. Garanti Bankası A.Ş.	347.045	51.374
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	331.030	56.651
T. İş Bankası A.Ş.	267.408	56.657
Akbank T.A.Ş.	196.261	39.877
Finansbank A.Ş.	139.965	13.316
Denizbank A.Ş.	110.324	-
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	103.694	11.248
T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	98.236	0
Asya Katılım Bankası A.Ş.	86.037	3.500
T.Vakıflar Bankası T.A.O.	81.625	-
T. Halk Bankası A.Ş.	65.894	-
HSBC Bank A.Ş.	45.539	9.728
T. Finans Katılım Bankası A.Ş.	28.722	721
Türk Ekonomi Bankası A.Ş. (Fortis Bank A.Ş.'den devredilen)	27.401	-
Kuveyt Türk Katılım Bankası A.Ş.	14.155	-
Şekerbank T.A.Ş.	10.425	-
Provus Bilişim Hizmetleri A.Ş.	7.263	-
ING Bank A.Ş.	5.684	-
Anadolubank A.Ş.	4.773	-
Citibank A.Ş.	3.896	-
Eurobank Tekfen A.Ş.	966	-
Tekstil Bankası A.Ş.	500	-
Toplam	1.976.843	243.072

Kaynak:BKM

Soru 12) Her bankanın ayrı bir POS terminaline sahip olması bankacılık sektörüne, tahsis edilen kullanıcıya, dolayısıyla ekonomiye ayrı bir maliyete neden olmakta mıdır? Ekonomiye fazladan ne kadar yük getirmektedir?

Cevap 12) Her bir bankanın ayrı bir POS terminaline sahip olmasının doğuracağı ilave maliyetleri edinim, işletim ve bakım başlıkları altında ele almak yerinde olacaktır. Böyle bir değerlendirmeye gidebilmek için, ortak POS kullanılmaması nedeniyle sistemde fazladan yer alan POS cihazı sayısının tespiti gerekmektedir. Bu yönde gerçekleştirilen bir tahmine aşağıda yer verilmiş olmakla birlikte, söz konusu POS cihazlarının sebep olduğu edinim, işletim ve bakım giderlerinin belirlenmesinde esas alınabilecek veriler Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) bünyesinde bulunmadığından, bu konuda bir tespit yapılamamıştır.

Cevap 1’de yer alan tabloda yer verildiği üzere 2011 yılı sonu itibarıyla sistemde yer alan toplam POS cihazı sayısı 1.976.843 adettir. BKM bünyesinde yer alan verilere göre aynı tarih itibarıyla POS cihazı bulunduran üye işyeri sayısı ise 1.250.364’tür. BKM yetkililerinden, bazı üye işyerlerinin farklı bankalar üzerinden ve unvan, vergi kimlik numarası, T.C. kimlik numarası veya benzeri konularda yaşanabilecek eksiklikler nedeniyle birden fazla defa hesaba katılması söz konusu olabileceğinden rakamın %15’lik bir hata payı içerebileceği bilgisi alınmıştır. Bu bilgiler ışığında POS cihazı bulunduran üye işyeri sayısının 1.062.809 (1.250.364x0,85) civarında olduğu anlaşılmaktadır. Her türlü operasyonel ve teknik kısıtlar göz ardı edilerek her bir üye işyerinde tek POS cihazı bulunduğu duruma göre 914.034 (1.976.843 – 1.062.809) adet POS cihazının fazladan kullanıldığı söylenebilir. Ancak, gerek POS cihazlarının kapasitesel sınırlamaları, gerekse operasyonel riskler (POS cihazında meydana gelebilecek herhangi bir arıza durumunda mevcut diğer POS cihazı/cihazları üzerinden işlemlerin sürdürülebilmesi kaygısı) nedeniyle, tek POS cihazının yeterli olamayacağı durumlar olabilecektir. Toplam POS cihazı sayısı POS cihazı bulunduran üye işyeri sayısına bölündüğünde (1.976.843 / 1.062.809) üye işyeri başına yaklaşık 1,86 adet cihazın düştüğü görülmektedir.

Soru 14) Bankaların ortak bir terminal üzerinden tek bir makine ile hizmet vermesi mümkün müdür? Bunun için bir çalışma yapılmakta mıdır?

Cevap 14) Bankaların ortak bir POS terminali üzerinden tek bir makine ile hizmet vermesi, cihazın kapasite kısıtları nedeniyle izin verdiği banka sayısına kadar olmak üzere, teknik olarak mümkündür. Bahsi geçen uygulamanın gerekliliği BDDK’ca daha önce değerlendirilmiş olup 10.03.2007 tarihli ve 26458 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Banka Kartları ve Kredi Kartları Hakkında Yönetmeliğe (Yönetmelik) bankaların ortak POS kullanımını teşvik eden 27/A maddesinin sekizinci fıkrası eklenmiş ve bu değişiklikler 21.12.2008 tarihli ve 27087 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin söz konusu fıkrası “Üye işyeri anlaşması yapan kuruluşlarca, güvenlik alt yapısının daha kolay tesisi, operasyonel zorlukların en aza indirilmesi, kaynakların verimli kullanımı gibi hususlar yanında, kullanılan POS’ların teknolojik olanakları, kapasiteleri ve kesintisiz hizmet verilmesi kriterlerine göre, taraflar arasında yapılacak sözleşme hükümleri saklı kalmak kaydıyla, aynı POS üzerinde maksimum sayıda üye işyeri anlaşması yapan kuruluş uygulamasının çalışmasını sağlayacak bir yapı oluşturulur.” hükmünü amirdir.

Nitekim BKM bünyesinde yer alan verilerden de görüleceği üzere (Tablo 1) mevcut durum itibarıyla ortak POS yaklaşımı fiilen kullanılmaktadır. Verilerden görüldüğü üzere 2011 yılı sonu itibarıyla 243.072 adet POS cihazı bankalar arasında ortak kullanımdadır.

Ayrıca Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı koordinasyonunda hazırlanan Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Stratejisi Eylem Planında yer alan "POS cihazlarının yazar kasa niteliğine kavuşturulmasına yönelik çalışmalar" tamamlandığında üye işyerlerindeki POS terminali sayılarının etkilenebileceği düşünülmektedir.

Soru 2) Banka kartlarının aylık işyeri ücreti kaç kere ve ne kadar alınmaktadır?

Soru 3) Banka Sigorta Muamele Vergisi üye işyeri aylık ücreti kaç kere ve ne kadar alınmaktadır?

Soru 4) Ticari kredi tahsis değeri kaç kere ve ne kadar alınmaktadır?

Soru 5) BSMV ticari kredi tahsis değeri kaç kere ve ne kadar alınmaktadır?

Soru 6) Üye işyeri manuel aidatı kaç kere ve ne kadar alınmaktadır?

Soru 7) BSMV üye işyeri manuel aidatı kaç kere ve ne kadar alınmaktadır?

Soru 8) Hesap işletme ücreti kaç kere ve ne kadar alınmaktadır?

Soru 9) BSMV hesap işletme ücreti kaç kere ve ne kadar alınmaktadır?

Soru 10) POS cihazı sigorta ücreti kaç kere ve ne kadar alınmaktadır?

Soru 11) Hesap ekstresi noter tasdik ücreti kaç kere ve ne kadar alınmaktadır?

Soru 13) Şu anki uygulamayla birden fazla POS cihazı bulundurmaya zorunda kalan küçük işletmelerin bankalara ödediği çeşitli ücretlerin (2-11.sorular) bir düzenlemeyle indirilmesi konusunda bir çalışma var mıdır? Yok ise, böyle bir düzenlemeyi düşünür müsünüz?

Soru 15) Bankaların POS cihazları ile yapılan alış-verişlerin kesintilerinin bir standardı var mıdır? Bu kesintiler denetlenmekte midir?

Cevap 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15) 5411 sayılı Bankacılık Kanununun "Müşteri hakları" başlıklı 76 ncı maddesinin ikinci fıkrası; "Bu Kanunun 4 üncü maddesinde yer alan faaliyet konularına ilişkin olarak, bankalar ile bireysel müşterileri arasında akdedilecek sözleşmelerin şekil ve içeriğinde yer alması gereken asgarî hususlar ile tip sözleşmelerin uygulanacağı işlemler Kurulun uygun görüşü alınarak kuruluş birlikleri tarafından belirlenir. 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri saklıdır." hükmünü amirdir. Söz konusu Kanun hükmüne istinaden Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye Katılım Bankaları Birliğince hazırlanan ve aksi uygulamaların 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 81 inci maddesi gereği idari para cezasına bağlandığı "Bankalar ile Bireysel Müşterileri Arasında İmzalanacak Sözleşmelerin Şekil ve İçeriğinde Yer Alması Gereken Asgari Hususlar ile Sözleşmelerin Uygulanacağı İşlemlere İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ" ile, bankalar ile bireysel müşteriler arasında imzalanacak anılan Tebliğ kapsamındaki sözleşmelerde, verilen hizmet nedeniyle ödenmesi gereken ücret, komisyon, masraf, vergi, resim, harç, fon vb. parasal yükümlülüklerin kimin tarafından ödeneceği de dahil olmak üzere sözleşmelerde yer alması gerekli diğer asgari hususlar ile sözleşmelerin şekline ilişkin diğer hususların neler olacağı belirlenmiştir.

Diğer taraftan, 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 144 üncü maddesinde “*Bakanlar Kurulu, bankaların ödünç para verme işlemleri ve mevduat kabulünde uygulanacak azami faiz oranlarını, katılma hesaplarında kâr ve zarara katılma oranlarını, özel cari hesaplar dâhil bu maddede belirtilen işlemlerde sağlanacak diğer menfaatlerin nitelikleri ile azami miktar ya da oranlarını tespit etmeye, bunları kısmen veya tamamen serbest bırakmaya yetkilidir. Bakanlar Kurulu, bu yetkilerini Merkez Bankasına devredebilir.*” hükmü yer almaktadır.

Bakanlar Kurulunun 22.11.2006 tarihli ve 26354 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2006/11188 sayılı Mevduat ve Kredi Faiz Oranları ve Katılma Hesapları Kâr ve Zarara Katılma Oranları ile Özel Cari Hesaplar Dahil Bu İşlemlerde Sağlanacak Diğer Menfaatler Hakkında Kararının 4 üncü maddesinin 2 numaralı fıkrasında ise “*Bankaların kredi işlemlerinde sağlayacakları faiz dışındaki diğer menfaatlerin ve tahsil olunacak masrafların nitelikleri ile azami miktar ya da oranları, bunların kısmen veya tamamen serbest bırakılması Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınınca yayımlanacak tebliğlerle düzenlenir.*” denilmektedir.

Söz konusu hükümler uyarınca Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından 09.12.2006 tarihli ve 26371 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2006/1 sıra nolu Mevduat ve Kredi Faiz Oranları ve Katılma Hesapları Kar ve Zarara Katılma Oranları ile Kredi İşlemlerinde Faiz Dışında Sağlanacak Diğer Menfaatler Hakkında Tebliğin 4 üncü maddesi uyarınca bankalar, reeskont kaynaklı krediler dışındaki kredilere uygulanacak faiz oranları ile faiz dışında sağlanacak diğer menfaatlerin ve tahsil olunacak masrafların niteliklerini ve sınırlarını serbestçe belirleyebilmektedir.

Ayrıca, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde tüketiciler ile yapılan sözleşmelerdeki haksız şartlar düzenlenerek buna ilişkin usul ve esasların belirlenmesi hususunda Sanayi ve Ticaret Bakanlığı (yeni adıyla Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı) yetkilendirilmiştir.

Bu kapsamda, yukarıda yer alan hükümlerden de anlaşılacağı üzere, bankaların mevduat hesaplarından ve bireysel kredilerden aldıkları ücret ve komisyonlarla ilgili olarak yürürlükteki mevzuatta yasaklayıcı bir düzenlemeye yer verilmemiş olup, bankaların gerçekleştirdikleri işlemler dolayısıyla aldıkları ücret ve komisyon tutarlarının, rekabet ve maliyet koşulları göz önünde bulundurularak aksine bir hüküm bulunmadığı durumlarda bankalar ile müşteriler arasında akdedilen sözleşmeler çerçevesinde değerlendirilmesi ve sözleşme taraflarının iradesine bırakılması öngörülmüş, söz konusu ödemelerin mevzuata aykırılığı ancak ilgili sözleşme hükümlerinde yer almamış olmasına bağlanmıştır.

Dolayısıyla, BDDK’nın, bankaların yaptığı hizmetler karşılığında aldıkları ücret ve komisyon tutarlarıyla ilgili düzenleme yapma yetkisi bulunmamakta olup, söz konusu tutarlara ilişkin bilgiler BDDK veri tabanında yer almamaktadır.

Diğer taraftan, BDDK’ca 07.01.2011 tarihinde basın açıklaması yapılarak, bankaların bireysel müşterilerine sundukları hizmetler karşılığında talep ettiği faiz dışı unsur ve yasal kesintiler ile bazı bankacılık ürünleri için temel maliyet unsuru olan faiz oranlarının bankaların internet sitelerinden ve BDDK internet adresinden duyurulacağı ifade edilmiş olup, söz konusu bilgilendirmeye BDDK internet sitesinde yayımlanan “Bankacılık Ürün ve Hizmet Ücretleri” uygulamasından ulaşılması mümkün bulunmaktadır.